

Heilbrigðissamþykkt.

69

25. júlí

fyrir

Stykkishólmskaupþún í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykktin gildir fyrir Stykkishólm, talið norðan frá sjó og suður að Nestúni.

2. gr.

Sýslumaður er formaður heilbrigðisnefndarinnar. Auk hans eiga sæti í nefndinni einn maður, er hreppsnefnd kýs til þriggja ára, og annar, er sýslu-nefnd tilnefnir af íbúum kaupþúnsins til jafnlangs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa eða hinir tveir nefndarmenn, eða hjeraðslæknir óskar þess, þó eigi sjaldnar en þrisvar á ári, í marzmánuði, í júnímánuði, í októbermánuði. Hann ákveður fundartíma og fundarstað, ritar í fundarbók gjörðir nefndarinnar, hefir á hendi brjefaskriptir og annast um að fyrirskipunum nefndarinnar sje hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en skal þá tafarlaust skjóta málinu til amtmanns.

Hjeraðslæknir á heimtingu 4 að sitja fundi nefndarinnar og taka þátt í umræðum, en ekki hefir hann atkvæðisrjett; formaður boðar honum fundina í tæka tíð.

Ritfangakostnað og kostnað, er hlýzt af brjefaskriptum, skal greiða úr hreppsjóði eptir reikningi.

4. gr.

Heilbrigðisnefndin skal hafa gætur á því, að heilbrigðissamþykktin sje haldin og henni hlýtt í öllum greinum.

Nefndinni skal heimilt að rannsaka eða láta rannsaka allt það, er umræðir í þessari samþykkt, eða mikla þýðingu hefir fyrir heilbrigði manna, hvort heldur er á almanua færi eða einstakra manna eign.

Einu sinni á ári skal nefndin skoða allar eignir á því svæði, er samþykktin nær yfir, og er henni heimilt að skipta þessu starfi milli nefndarmanna. Ef nokkur einn nefndarmaður, annar en formaður, krefst inngöngu í hús manna til skodunar í umboði nefndarinnar, þá skal hann hafa í höndum skriflegt umboð frá formanni nefndarinnar.

Heilbrigðisnefndin skal færa í eina bók allt það, er hún finnur aðfinnsluvert samkvæmt þessari samþykkt, og skal hún skriflega skipa þeim, er í hlut eiga, fyrir um, hvað þeir eigi að gjöra til umbóta, ella tilkynna sýslumanni, ef um brot er að ræða gegn samþykktinni.

69

25. júlí

5. gr.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsynlega einhverja þrífnaðarumbót eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sjer útgjöld úr hreppssjóði, þá skal hún leggja mál það fyrir hreppsnefnd og fara fram á að fje sje veitt.

Nú hafnar hreppsnefnd slíkri fjárveitingu og er þá heilbrigðisnefnd heimilt að skjóta málinu til sýslunefndar, er leggur endilegan úrskurð á málið.

II. Um fráráslu.

6. gr.

Eldhússkolp og þvottaskolp má ekki láta síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum, að hætta sje á því, að jarðvegurinn undir húsunum saurgist, heldur skal veita öllu skolpi burt frá húsum í opnum eða lokuðum ræsum svo langt sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa.

Öll skolpræsi, hvort heldur eru á almanna færi eða einstakra manna eign, skulu vera svo við og hallajöfn, að hvergi flói út úr þeim og hvergi komi pollar eða vilpur, enda skal hreinsa þau svo opt, að ekki leggi ódaun úr þeim.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsyn á því, að vatnsheldur botn sje gjörður í nokkurt ræsi, þá er henni heimilt að heimta slíka aðgerð.

7. gr.

Ef ræsi er gjört fram með alfaravegi á opinberan kostnað, skulu þeir, er hús eiga fram með veginum, skyldir að gjöra skolpræsi hver frá sínu húsi úti göturæsið og skulu þau ræsi ekki lakari að gjörð en göturæsið.

III. Um vatnsból.

8. gr.

Öll vatnsból skal verja hvers konar óhreinindum. Það er bannað að láta í þau fara eða að þeim koma rennsli úr skolpræsum, forum, haugstæðum, salernum eða peningshúsum, og má ekki láta í þau eða nærri þeim neins konar saurindi, sorp, slor, eða hræ og ekki þvo í þeim eða fast við þau hvorki fatnað, nje fisk, nje ull, eða neitt það annað, er óhreinkar vatnið, eins fyrir því, þótt um straumvatn sje að ræða; bannað er og að leggja húðir í bleyti í vatnsból eða nærri þeim.

9. gr.

Brunn má ekki hafa nær haugum, forum eða salernum, en svo að milli-bilið sje 15 álnir.

Nú vill einhver gjöra nýjan brunn eða breyta gömlum brunni og skal hann tilkynna það heilbrigðisnefndinni, enda segi nefndin fyrir um, hvernig brunninum skuli vera háttað, og er hlutaðeigandi þá skyldur að fara eptir tilsögn nefndarinnar.

10. gr.

Heilbrigðisnefnd getur bannað að taka vatn úr brunni um stundarsakir, ef hún áltur vatnið óheilnæmt. Ef læknisrannsókn leiðir í ljós að vatnið sje

skaðvænt og ekki er unnt að gera við brunninn svo að vatnið verði ósaknæmt, **69**
þá skal heilbrigðisnefnd skipa eiganda að moka ofan í brunninn og fylla hann 25. júlí
svo, að engu vatni verði úr honum náð.

IV. Um peningshús, hauga og forir.

11. gr.

Stórgripi eða sauðfje má ekki hafa í mannahúsum.

12. gr.

Ef einhver vill reisa peningshús, eða gera for, eða haugstæði eða haughús, þá skal hann gjöra heilbrigðisnefnd aðvart áður en hann byrjar verkið og skal hún gæta þess, að baldin sjeu fyrirmæli þau, er hjer fara á eptir:

Ekkert peningshús má setja nær vatnsbóli en nemi 15 álum; fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 10 álum.

For má ekki gera og ekki hafa haug nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 10 álum og ekki nær vatnsbóli en nemi 15 álum. Forarveggir skulu jafnan ná $\frac{1}{4}$ alin eða meir uppúr jörðu og skal hafa yfir hverri for sterkan hlera svo að öruggt sje um að menn eða skepnur geti ekki fallið í forina.

Þar sem hús standa þjett saman, getur heilbrigðisnefnd bannað mykjuhauga og haughús og heimtað að forir skuli gjöra úr höggnu grjóti og steinlími, eða steinsteypu, svo að þær sjeu vel vatnsheldar, bæði botn og veggir.

13. gr.

Ef peningshús, haugstæði eða forir, sem eldri eru en þessi samþykkt, valda miklum óþrifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi grein-
ar, en heimilt er þá eiganda að skjóta fyrirskipan nefnarinnar á 8 daga fresti undir úrskurð sýslumanns; sýslumaður skal leita álits hjeraðslæknis og þvínæst kveða upp úrskurð í málinu svo fljótt sem verða má.

V. Um salerni.

14. gr.

Þá er hús er reist til íbúðar, skal jafnan um leið reisa salerni og skal það ekki vera nær dyrum, gluggum eða vindaugum á húsinu, en nemi 5 álum og ekki nær vatnsbóli en nemi 15 álum. Gólfíð í salerninu skal vera steinsteypt og herra en jarðvegurinn í kring; hafa skal í salerninu saurkagga vel vatnsheldan og skal hann ná fast upp að setunni.

Heilbrigðisnefnd getur leyft að hafa salerni innanhúss í sjerstökum klefa, ef útigluggi á hjörum er á klefnum, gólfíð steinsteypt og tvö ilát undir setunni, annað fyrir saur en hitt fyrir þvag.

Ef vatnsheld for er gjörð hjá húsinu, má heilbrigðisnefnd leyfa að hafa salernið yfir forinni, þannig að saurindin fari beina leið í forina.

15. gr.

Í salernum skal seta og gólf jafnan vera vel hrein og saurilátin skal

69 tæma óðar en þau fyllast. Heilbrigðisnefnd skal segja til um hvar láta megi 25. júlí saurindi úr salernum.

16. gr.

Ef engin salerni fylgja þeim húsum, sem eldri eru en þessi samþykkt, eða þau ein, sem illa eru gjörð og mikill óþrifnaður að, þá getur heilbrigðisnefnd heimtað af húseigendum, að þeir gjöri ný salerni á þann hátt, er segir í 14. gr.

VI. Um sorp og önnur óhreinindi.

17. gr.

Sorphaugar eða sorpgryfjur skulu ekki vera nær íbúðarhúsum en nemi 5 álnum og ekki nær vatnsbólum en nemi 15 álnum enda ekki á eða við almannafæri. Flytja skal allt sorp burtu að minnsta kosti tvisvar á ári, vor og haust.

Ef hús standa þjett saman, getur heilbrigðisnefnd heimtað að sorpi og ösku sje safnað í laus ílát úr málmi og flutt burtu óðar en ílátin fyllast.

18. gr.

Það er skylda sjómanna að fleygja öllu slori í sjóinn svo að út taki, ef því ekki er safnað í gryfjur á þeim stöðum, sem heilbrigðisnefnd leyfir. Formenn eða skipstjórar bera ábyrgð á því, að þessu ákvæði sje hlýtt.

19. gr.

Ef einhverskonar óhreinindi safnast kring um hús manna svo að fýlu-lopt eða daunillt rennsli fer út á alfaraveg eða inná eignir þeirra, er næstir búa, þá getur heilbrigðisnefnd skipað húsráðanda þeim, er óþrifnaðinum veldur, að flytja burtu óhreinindin tafarlaust.

20. gr.

Hesta má ekki láta standa lengur á götum en meðan verið er að taka ofan af þeim og binda upp á þá. Kýr sjeu reknar í hagann, jafnskjótt og þeim sleppt út, og teknar inn, undir eins og þær koma úr haga á kveldin.

VII. Um iðnað, sem óþrifnaður fylgir eða óhollusta.

21. gr.

Hver sá iðnaður, er óhollusta fylgir eða óþrifnaður, t. d. lýsisbræðsla, sútun o. s. frv., skal vera háður eptirliti heilbrigðisnefndar og fyrirmælum hennar að því er hreinlæti snertir, bæði utanhúss og innan.

22. gr.

Slátrun á fje, sem ekki er lagt í bú, má aðeins fara fram innan luktra skiðgarða, er sjeu svo háir og þjettir, að sláturstörfin sjáist ekki af þeim, sem framhjá ganga. Skola skal blóðvöllinn daglega um leið og sláturstörfum er hætt og jafnframt bera gor og allt annað, sem ekki er notað, í sjóinn. Sá, sem lætur sláttra, ber ábyrgð á að fyrirmælum þessum sje hlýtt.

VIII. Um bókunarstofur.

69

25. júlí

23. gr.

Verði bókunarstofa sett á fót í kaupþúninu getur heilbrigðisnefndin skipað bakara að þvo gólf, loft og vegg hvenær sem óhreint er.

Þeir menn mega ekki vinna að brauðgerð, sem lungnatæringu hafa eða annan næman sjúkdóm, eða opin sár eða útbrot á höndum eða handleggjum.

Deig má ekki hnóða með fótunum.

Öll tóbaksnautn er bönnuð í bókunarstofu og enginn má sofa í stofunni.

IX. Um matvöru.

24. gr.

Heilbrigðisnefndin skal hafa gát á því, að ekki sje höfð á boðstólum matvara, sem svikin er, eða skemmd, eða skaðleg fyrir heilsu manna.

Nefndinni skal vera frjálst með samþykki hreppsnefndar að taka í búðum, á kostnað hreppsins fyrir gaugverð, sýnishorn af hverri matvöru, þeirri er hún telur líkur til, að svikin sje, eða skemmd, eða skaðleg fyrir heilsu manna, og láta rannsaka hana.

Nú er það bersýnilegt, eða kemur í ljós við rannsókn hjerðslæknis, eða annara manna, er vit hafa á, að einhver matvara er svikin eða skemmd og ekki nýtileg til manneldis, og skal þá lóga vörunni eða á einhvern hátt gera hana óskaðlega heilsu manna á kostnað þess, er vöruna hafði á boðstólum.

Ket af veikum skepnum eða sjálfdaudum má ekki selja til manneldis nema hjerðslæknir eða dýralæknir leyfi.

X. Um íbúðarhús.

25. gr.

Öll þau hús, sem leigð eru til íbúðar, skulu vera svo gerð, að unnt sje að halda þeim hreinum. Gluggar skulu vera á hjörum, að minnsta kosti einn í hverju herbergi, og trjególf í öllum íverustofum.

Heilbrigðisnefnd má heimta af leigjanda eða eiganda að ræstað sje herbergi í íbúðarhúsi, ef herbergið er svo óhreint að nefndin álitur húsbúum hættu búna.

26. gr.

Ef íbúðarhús er svo illa gjört eða hrörlegt eða þröngt, að heilbrigðisnefnd álitur hættulegt fyrir heilsu manna að búa í því, þá getur nefndin bannað íbúðina.

Nefndin skal þá tilkynna húseiganda bannið skriflega og færa rök fyrir því, og skal þá fólk fara úr húsinu á tveggja mánaða fresti frá tilkynningardegi, ef húsið er ekki bætt á þeim tíma svo að nefndinni líki. Þó er húseiganda frjálst á 8 daga fresti að skjóta skipan nefndarinnar undir úrskurð sýslumanns, en hann skal leita álits hjerðslæknis og því næst leggja úrskurð á málið svo fljótt sem verða má.

27. gr.

Bannað er að taka kjallara til íbúðar án leyfis heilbrigðisnefndarinnar. Nefndin getur bannað íbúð í gömlum kjöllum, ef þeir eru mjög rakir, eða dimmir, eða þröngir.

Undir íbúðarhúsum, sem reist eru hjereptir, má ekki hafa kjallara svo gjörða, að vatn standi í þeim nokkurn tíma.

XI. Um skóla.

28. gr.

Helbrigðisnefnd skal skoða skólahús og skólstofur, hvort heldur er opinber eign eða einstakra manna, að minnsta kosti tvisvar á ári; í byrjun skólaársins og á því miðju.

Hver sá er tekur til kennslu 10 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd, hvar hann ætlar að kenna.

29. gr.

Hver kennslustofa handa börnum skal vera svo stór, að 80 rúmfet komi á hvert barn í minnsta lagi. Allir gluggar skulu vera á hjörum. Gólf skal þvo á degi hverjum en ekki sópa.

30. gr.

Ef heilbrigðisnefnd verður í skóla vör við börn eða kennara, er hafa einhvern næman sjúkdóm, þá skal hún þegar tilkynna hjeradslækni nöfn og heimili þeirra, er sjúkir eru.

Ef skólabarn eða kennari hefir berklasótt og læknir álitur að um mikla sóttnæmishættu sje að ræða, þá getur heilbrigðisnefnd bannað að barnið eða kennarinn komi í skólann þar til er sóttnæmishættan að dómi læknis er um garð gengin.

Holdsveik börn mega ekki ganga í skóla og holdsveikir menn ekki fást við barnakennslu.

XII. Um næma sjúkdóma.

31. gr.

Þá er lögskipuðum vörnum er haldið uppi gegn næmum sjúkdómi, skal heilbrigðisnefnd aðstoða hjeradslækni við sóttvörnina.

Ef upp kemur alvarlegur næmur sjúkdómur á því svæði, er samþykktin nær yfir eða í nálægum sveitum, þá er heilbrigðisnefnd heimilt í samráði við hjeradslækni að setja um stundarsakir strangari fyrirmæli, en í samþykkt þessari felast, um hreinlæti utan húss og innan, burtflutning á óhreinindum o. s. frv.

XIII. Um kirkjugarða.

32. gr.

Þá er um byggingu eða breytingu á kirkjugarði er að ræða, skal leita álits heilbrigðisnefndar og getur hún heimtað að garðstæðið sje þurkað með lokræsum, ef það er svo raklent, að vatn komi uppi grafirnar.

Vatnsból skulu ekki vera nær kirkjugarði á jafnsljettu eða undan brekku, en nemi 100 álnum. 69
25. júlí

Allir kirkjugarðar skulu vera grasi grónir.

Grafa skal svo djúpt að tveggja álna moldarlag sje ofan á kistu.

XIV. Um sektir o. fl.

33. gr.

Ef menn brjóta þessa samþykkt eða vanrækja að framkvæma á settum fresti nokkra þá fyrirskipun, er heilbrigðisnefnd setur samkvæmt henni, þá varðar það allt að 200 kr. sekt.

Ef heilbrigðisnefnd kýs heldur að láta vinna verk það, er vanrækt hefir verið, á kostnað þess, er verkið átti að vinna, þá er henni það heimilt, og skal þá greiða kostnaðinn til bráðabirgðar úr sveitarsjóði, en síðan taka hann lög-taki hjá þeim, er sekur er.

34. gr.

Samþykkt þessi öðlast gildi 1. október 1903.

* *

* *

* *

Samþykkt þessi, sem er orðin til á þann hátt, sem fyrirmælt er um í 1. gr. laga 13. september 1901, um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, kauptún-um og sjóþorpum, er hjermeð staðfest af amtsráðinu í Vesturamtinu.

Amtsráð Vesturamtsins, Reykjavík 25. júlí 1903.

J. Havsteen.

Heilbrigðissamþykkt.

fyrir

Ólafsvíkursjóþorp í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykktin hefir gildi fyrir Ólafsvíkurborg talið frá Ytraklífi að Gvend-arbrunni.

2. gr.

Hreppstjóri er formaður heilbrigðisnefndarinnar. Auk hans eiga sæti í nefndinni einn maður, er hreppsnefnd kýs til þriggja ára, og annar, er sýslu-nefnd tilnefnir af íbúum sjóþorpsins til jafnlangs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa eða hinir